

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ทางเลือกในการฟื้นฟูสวัสดิการชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มลัจจะออมรายวันชุมชนเขตห้วยขวาง" ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในองค์กร สิ่งที่ต้องศึกษาคือพัฒนาการขององค์กร รูปแบบและวิธีการในการจัดสวัสดิการชุมชน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแนวทางการจัดสวัสดิการ ปัจจัยในการกำหนดความสำเร็จและความเข้มแข็งขององค์กรความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบของสวัสดิการชุมชนนี้ไปประยุกต์ใช้ โดยเน้นงานวิจัยภาคสนาม มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 การวิจัยเอกสาร

ในส่วนนี้เป็นการค้นคว้า รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เอกสารและหนังสือเผยแพร่ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้น รวมทั้งเข้าร่วมในการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.2 การศึกษาภาคสนาม

การลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยภาคสนาม ส่วนนี้จะใช้การเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ

1. การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งกิจกรรมและการประชุมกลุ่ม/องค์กรชุมชน ตลอดทั้งการประชุมระดับชุมชนที่จัดขึ้นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของกระบวนการทำงานของกลุ่มลัจจะออมรายวันชุมชนเขตห้วยขวาง

2. การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เพื่อถอดกระบวนการทำงานและผลของการทำงานโดยใช้แนวคำถามประกอบการสนทนากลุ่มเพื่อต้องการทราบปัญหาและความต้องการของสมาชิก หัวหน้าสาย กรรมการ เกี่ยวกับการจัด สวัสดิการชุมชน

3.3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจะออกรายวันชุมชนเขตห้วยขวางประกอบด้วยสมาชิกจากชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชน ส.พัทธยา ชุมชนทับแก้ว ชุมชนโรงปูนเหนือ ชุมชนโรงปูนใต้ ชุมชนเพชรพระราม และชุมชนอามานะห์ มีหัวหน้าสายชุมชนละ 1 คน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมเงินจากสมาชิก และปัจจุบันมีสมาชิกรวมกันทั้งหมด 378 คน

3.4 กลุ่มตัวอย่างและวิธีเก็บข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักสภาพของชุมชนและรู้กระบวนการของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดีแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำ หัวหน้าสายและสมาชิก

1. ผู้นำกลุ่ม 1 คนโดยวิธีเจาะจง และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)
2. หัวหน้าสายมีจำนวนทั้งหมด 6 คน เก็บข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ทั้งหมด 6 คน 1 ครั้ง และเลือกหัวหน้าสาย 3 คน โดยวิธีเจาะจงและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่
 - 1) หัวหน้าสายจากชุมชนอามานะห์ เพราะเป็นชุมชนที่ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์
 - 2) หัวหน้าสายจากชุมชนเพชรพระรามเพราะเป็นชุมชนที่มีการขยายฐานสมาชิกจากชุมชนอามานะห์ไปสู่ชุมชนอื่นเป็นชุมชนแรก
 - 3) หัวหน้าสายจากชุมชนทับแก้วเพราะมีความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชนที่เด่นชัด
3. ตัวแทนของสมาชิกจากจำนวน 378 คน คัดเลือกชุมชนละ 2 คน รวม 12 คน โดยวิธี
 - 1) คัดเลือกสมาชิกชุมชนละ 2 คน รวม 12 คน โดยวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกของกลุ่มระดับ 4 หรือสมาชิกเกรด A เก็บข้อมูลโดยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group) 1 ครั้ง
 - 2) เลือกชุมชนละ 1 คน โดยวิธีเจาะจงจากสมาชิกที่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มเกี่ยวกับการปลดหนี้ในระบบ การประกอบอาชีพและการรักษาพยาบาล 3 คน ส่วนอีก 3 คน เป็นสมาชิกที่เริ่มออมเงินกับกลุ่มตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบันยังไม่เคยกู้เงินของกลุ่มเลยจำนวน 3 คน รวม 6 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

3.5 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(Indepth Interview) แบ่งเป็นข้อมูล 3 ชุด ได้แก่

- 1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้นำกลุ่ม (รายละเอียดใน ผนวก ก)
 - 2) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของหัวหน้าสาย(รายละเอียดใน ผนวก ข)
 - 3) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของสมาชิก (รายละเอียดใน ผนวก ค)
2. เครื่องมือที่ใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus group) แบ่งเป็น 2 ชุด คือ
- 1) แนวคำถามประกอบการสนทนากลุ่มของหัวหน้าสาย (รายละเอียดใน ผนวก ง)
 - 2) แนวคำถามประกอบการสนทนากลุ่มของสมาชิก (รายละเอียดใน ผนวก จ)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์เบื้องต้น โดยการจัดระเบียบข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหา เทียบเคียงกับ แนวคิด ทฤษฎี ควบคู่กับบริบท (Context) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและประมวลผลการศึกษาเชิงคุณภาพ